

XXIII. TEKMOVANJE MLADIH ZGODOVINARJEV

»Sprememba zahodne meje po prvi in drugi svetovni vojni«

ŠOLSKO LETO 2024/25

GIMNAZIJA

ŠIFRA DIJAKA:

DOSEŽENO ŠTEVILO TOČK:

Spoštovani tekmovalci, spoštovane tekmovalke!

Spoštovani tekmovalci, spoštovane tekmovalke!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 12 nalog, osvojite lahko 60 točk.

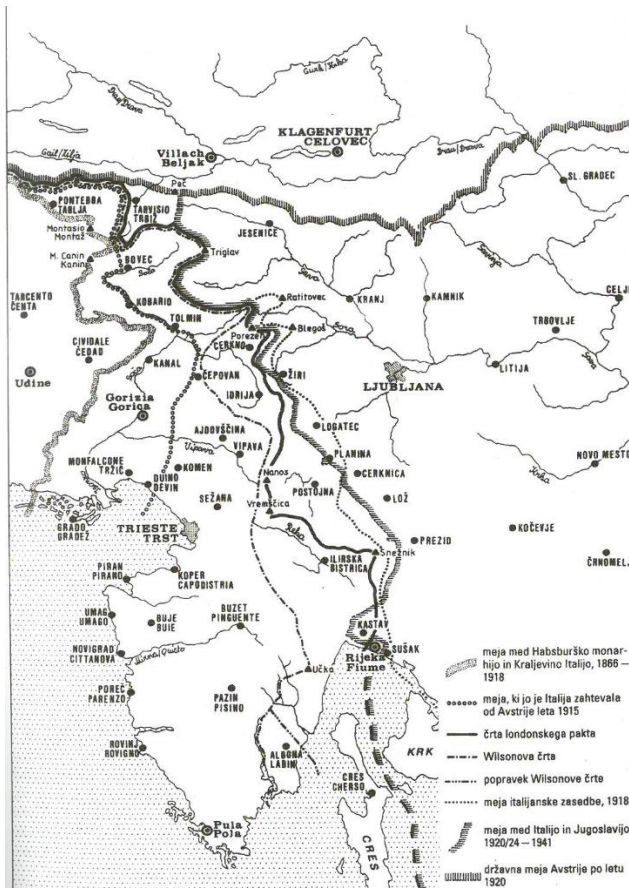
Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, napačni odgovor prečrtajte in zraven napišite novega.

Veliko uspeha pri reševanju vam želi organizacijski odbor tekmovanja.

1. Na mirovni konferenci po prvi svetovni vojni niso našli rešitve za razmejitev med Kraljevino Italijo in novo Kraljevino SHS. Navedite dva razloga za nasprotje med državama. (2 točki)

2. Oglejte si zemljevid mejnih predlogov po prvi svetovni vojni in odgovorite na vprašanja. (3 točke)

(Vir: Slovenska novejša zgodovina 1, Ljubljana, Mladinska knjiga, 2005, str. 223)

a. Katera stran je predlagala razmejitveno črto s potekom najbolj zahodno?

b. Katera stran je predlagala razmejitveno črto s potekom najbolj vzhodno?

c. Kdo je zastopal načelo razmejitve po čim bolj razpoznavnih etničnih mejah?

3. Ali je meja, ki jo je potrdila rapalska pogodba, potekala po črti, določeni z Londonskim paktom? Argumentirajte svoj odgovor. (3 točke)

4. Preberite besedilo in odgovorite na vprašanje.

»Svetu je premalo znano, da je versailleski mir med vsemi narodi v Evropi najbolj prizadel Slovence, saj ni le odrezal Koroške in Primorske od ostalega narodnega organizma, temveč je z nasilnim odvzetjem Trsta odtrgal Slovence od morja ...«

(Vir: Edvard Kocbek, Osvobodilni spisi II, Ljubljana, 1993, str. 156)

Ocenite, kaj je rapalska pogodba pomenila za Primorce in kaj za slovenski narod. Svojo oceno tudi pojasnite in pri tem navedite dva argumenta za Primorce in dva za slovenski narod. (6 točk)

5. Že v letih 1920–1922 se je začelo nasilje fašističnih čet (t. i. skvadrstov) nad Slovenci in Hrvati v Italiji. Navedite štiri primere njihovega nasilja. (4 točke)

6. Preberite besedilo in odgovorite na vprašanje.

»Slovenska društva v Julijski krajini gredo sedaj že v tisoče in vse jim pride prav za ustanovitve. Imajo različna imena in namene, od pevskega društva do godbenega, gasilskega, športnega, mladinskega, kmetijskega, esperantskega itd.«

(Vir: poročilo Emilia Graziolija, poveljnika III. kohorte Milizie volontarie per la sicurezza dello Stato iz leta 1926; v: Slovenska kronika XX: stoletja: 1900–1941, Ljubljana, 1995, str. 270)

V času po rapalski pogodbi pa do uveljavitve protislovenskih fašističnih ukrepov (1927–1928) so Primorci načrtno gradili integriteto slovenskega narodnega življenja. S štirimi primeri opišite, s katerimi legalnimi (zakonitimi) aktivnostmi so se angažirali za svoje pravice. (4 točke)

7. Ko so bile v Kraljevini Italiji zatrte vse slovenske organizacije, je samostojno začela delovati ilegalna organizacija TIGR.

a. Katerega leta se je to zgodilo? (1 točka)

b. Dopolnite preglednico s primeri konkretnega delovanja organizacije TIGR tako, da pri vsaki obliki delovanja zapišite po dva primera. (4 točke)

Propaganda dejavnost	
Demonstrativno-teroristične akcije	

c. S kakšnim ciljem je TIGR izvajal propagando? (1 točka)

č. S kakšnim ciljem je TIGR izvajal demonstrativno-teroristične akcije? (1 točka)

8. S podpisom mirovne pogodbe med zavezniškimi silami in Italijo februarja 1947 je bila vzpostavljena nova meja med Italijo in Jugoslavijo.

a. Katere dele je dobila Jugoslavija? (6 točk)

b. Poimenujte samostojno državno enoto, ki je bila ustanovljena v ozkem obalnem pasu od Devina do Novigrada. (1 točka)

c. Kakšen položaj je bil predviden za to začasno enoto? (1 točka)

(Vir: Slovenska novejša zgodovina 2, Ljubljana, Mladinska knjiga, 2005, str. 975)

9. Po mirovni pogodbi (1947) je bilo sporno mejno ozemlje razdeljeno na dva dela.

a. Poimenujte oba dela spornega mejnega ozemlja. (2 točki)

b. Dopišite dve značilnosti za vsakega od dveh delov. (4 točke)

10. Pojasnite, kako je odnos med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo vplival na določanje meje Jugoslavije z Italijo. (2 točki)

11. V pogajanjih v 70. letih, ki so se končala z Osimskim sporazumom, je na jugoslovanski strani večinsko težo prevzela slovenska stran.

a S kom se je o ključnih vprašanjih posvetoval pooblaščen posvetovalec? (1 točka)

b. Pojasnite, zakaj je pobudo v pogajanjih prevzela slovenska stran? (2 točki)

12. K imenom oseb, ki so povezane z zgodovino slovenske zahodne meje, dopišite:

a. čas, v katerega sodi njihovo aktivno delovanje (po prvi ali drugi svetovni vojni), (6 točk)

b. pojasnilo o njihovi vlogi ali delovanju ali aktivnosti (ena navedba zadostuje). (6 točk)

Oseba	ČAS PO	NJIHOVA VLOGA/DELOVANJE/AKTIVNOSTI
FRANČIŠEK BORGIA SEDEJ		
JOSIP VILFAN		
VIRGILIJ ŠČEK		

LAVO ČERMELJ		
ALEŠ BEBLER		
BORIS ŠNUDERL		